

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У СТВОРЕННІ БЕЗПЕЧНИХ УМОВ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКА

Питання дослідження й оцінювання екологічності середовища на робочому місці останнім часом набули актуальності, що обумовлено кількома причинами. По-перше, сучасні виробничі технології швидко змінюються, з'являються абсолютно нові види виробництва, наслідком чого є зміни умов праці на робочому місці (у тому числі й екологічних), що потребує проведення досліджень із визначення їхнього впливу на здоров'я працівника. По-друге, змінилися соціально-економічні, психологічні, культурні потреби сучасного працівника, що проявляється у зміні сприйняття ним поняття "безпека". Підтвердженням цього є той факт, що сьогодні для відчуття власної безпеки працівнику недостатньо лише відповідних діючим стандартам умов праці та певного соціального забезпечення, у нього з'явилась потреба у відчутті екологічної безпеки. Таким чином, екологічні аспекти життєдіяльності людини на сьогодні значною мірою впливають на її безпеку, тому екологічність середовища на сьогодні стала важливим елементом забезпечення безпеки людини на робочому місці.

Актуальність дослідження питання екологічності середовища підкреслюють дослідники у різних наукових галузях. Наприклад, у роботі Тіма Кассера (*Psychological need satisfaction, personal well-being, and ecological sustainability, 2009*) з позиції психології досліджено взаємозв'язок екологічного стану середовища з благополуччям людини. На підставі теоретичних і емпіричних даних доведено, що екологічна деградація середовища є перешкодою для задоволення потреби людини у відчутті безпеки, для її розвитку і самореалізації. У роботі Тетяни Тимошенко (*Экология и потребности человека, 2013*) з позицій психології, соціології і філософії досліджено питання екологічних потреб сучасної людини та їхній вплив на її життєдіяльність. У продовження розмірковувань з цього питання у роботі висловлена необхідність формування екологічного мислення і культури в суспільстві.

Водночас дослідники у галузях ергономіки, інженерної психології, екологічної безпеки вказують на зростання екологічних запитів працівників на виробництві, що має прояву не лише у бажанні робітників працювати у комфортних умовах, які відповідають вимогам з охорони праці, а й розуміти, чи є матеріали, з якими вони постійно контактують під час діяльності, екологічно безпечними для них і навколишнього середовища, яким чином вони можуть впливати на стан їхнього здоров'я тощо. На підставі цього запропоновано при дослідженні якості організації і безпеки робочих місць оцінювати таку складову, як екологія (або екологічність) середовища.

З метою визначення ролі екологічності середовища у створенні безпечних умов діяльності людини застосовано ергономічні принципи організації безпечного робочого місця працівника (рис. 1).

Рисунок 1 – Екологічність середовища і безпека умов діяльності людини

Виходячи з представленої на рис. 1 схеми, екологічне середовище має стати обов'язковою складовою двох рівнів безпеки: людини (працівника) і підприємства (роботодавця).

На рівні працівника екологічність має реалізацію через усвідомлення ним потреби у власній екологічній безпеці, яка на сьогодні є необхідною умовою забезпечення загальної безпеки працівника. Більше того, екологічність середовища має стати частиною екологічної культури суспільства, що забезпечить у подальшому більш свідомий підхід людини до власної екобезпеки як у робочих, так і у побутових умовах діяльності.

На рівні підприємства екологічність повинна мати реалізацію через контроль екологічної якості технічного обладнання, матеріалів та інших елементів робочого процесу. Такий підхід з боку підприємства також дозволить підвищити психологічний комфорт працівника під час діяльності, оскільки в нього з'явиться відчуття турботи з боку роботодавця. Це створює умови для підвищення у подальшому якості діяльності працівника.

Таким чином, підсумовуючи сказане, можна зробити такі висновки: по-перше, дослідження й оцінювання екологічності середовища на робочому місці є необхідною умовою підвищення безпеки сучасного виробництва, по-друге, за умови двостороннього підходу до питання екологічності середовища (як з боку працівника, так і роботодавця) можна суттєво підвищити рівень безпеки людини і досягти більш ефективних результатів діяльності.